

Gjesværstappan sjøfuglreservat

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Gjesværstappan konkurrerer med Røst om å være den største sjøfuglkolonien i Norge. Lundefuglen dominerer, med rundt 400 000 par, men andre viktige arter er krykkje, lomvi, alke og havsule. Enkelte år hekker det faktisk mer lunde her enn i hele Røst til sammen. Gjesværstappan er fredet som sjøfuglreservat og består av øyene Bukkstappen, Kjerkestappen og Storstappen med Stauren.

De fleste av lundene hekker på Storstappen, den største av øyene. Stauren henger sammen med Storstappen med et smalt eide. Her finnes en av de største havsulekoloniene i Norge. På Kjerkestappen er det en storskarvkoloni, samt mindre forekomster av lunde, alke og lomvi. Bukkstappen huser arter som gråmåke, svartbak, ærfugl og grågås. Fuglefjellet er som en magnet på havørn, og flere titalls ungfugler svever gjerne over kolonien. Gjesværstappan kan sees fra båt.

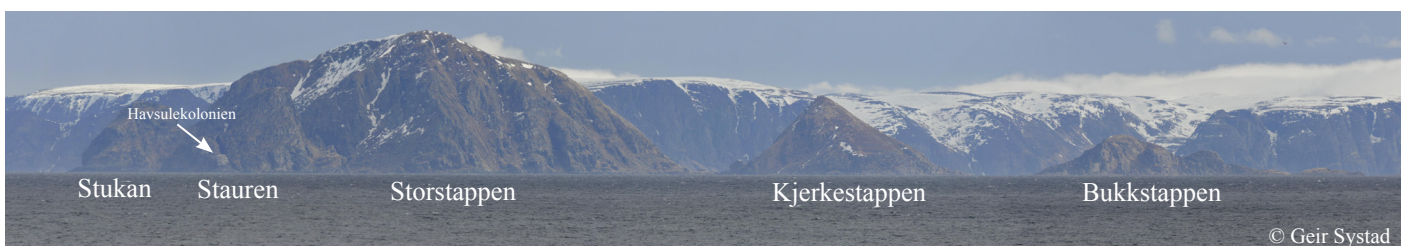
Beste besøkstid

Gjesværstappan kan besøkes i hele hekkesesongen, og det vil uansett være en stor opplevelse. Været er uforutsigbart, og kan tidlig i sesongen fort skifte fra sol og vår til full vinter. Den mest stabile perioden er juli-august, men da er det også flest turister som besøker området.

Gjesvær og Gjesværstappan er også verdt å besøke vinterstid. Da kan man få oppleve store flokker med havelle, praktærfugl og ærfugl, samt arktiske måker som polarmåke og grønlandsmåke. Stellerand kan muligens også dukke opp i Gjesvær. Praktærfuglene forlater stort sett området tidlig i april.

Habitat og observasjonsarter

Storstappen er et typisk lundefjell med bratte og overgjødslete grasbakker, samt hengende hager med skjørbruksurt, storsteinet ur, skrenter og stup. De bratte liene er ustabile og utsatt for jordras når tela går på våren. Strandsonen bærer preg av sterk eksponering, med enkelte storsteinete rullesteinsfjærer, svaberg og fjellskrenter som går rett i havet. Fuglegjødslete kvannenger finnes særlig på søndre delen av øya. Stauren henger sammen med Storstappen med et lavt eide, som havet skyller over i dårlig vær. Oppe på Storstappen er

Gjesværstappan sett fra sørvest med Magerøya i bakgrunnen. Storstappen med Stukan og Stauren til venstre, Kjerkestappen og Bukkstappen til høyre. Havsulekolonien kan skimtes ganske langt til venstre, like over sjøen.

Det begynner å bli trangt om plassen i havsulekolonien, og noen par har startet å hekke ovenfor knausen hvor de har holdt til siden 1987.

det et flatt, lav- og mosekledd platå. Fuglegjødslingen er mindre utpreget på Kjerkestappen og Bukkstappen, selv om disse øyene også er grønnere enn terrenget inne på Magerøya. Vegetasjonen her er krekling- og lyngdominert. Nordsiden av Kjerkestappen er mer lik Storstappen.

Nøkkelarter på Gjesvær er havsule, krykkje, lunde, lomvi og alke. Havsulekolonien ligger nordvest på Stauren og kan kun sees fra båt. Det første havsuleparet ble oppdaget i 1987. Havsulekolonien på Stauren er en av Norges største havsulekolonier med rundt 1400 par i 2011.

Lundene hekker i jordhuler, fjellsprekker og i ur omtrent over alt på Stauren, Storstappen og i nordhellingen av Kjerkestappen. Hvis man er så heldig at man får oppleve at fuglene svermer, kan man høre suset av mange titusener fugler i lufta samtidig. Ellers ligger det ofte tett med fugler på sjøen. Havhest hekker sporadisk i sørveggen av Stauren og enkelte steder sørvest på Storstappen.

Alke og lomvi hekker skjult på Gjesværstappan. Når man går rundt øya med båt, kan man se lomvi fly inn på

hekkehyllene i sprekker nord på Stukan. Ellers ser man disse artene på sjøen og på såkalte alkesteiner i fjæra. Lomvi og polarlomvi hekket tidligere åpent på hyller i veggen på sørsiden av Stauren, men har forsvunnet herfra på grunn av høy predasjon og forstyrrelse av havørn. Polarlomvien kan ennå ses på sjøen utenfor fjellet, men denne arktiske arten er ikke lenger hekkefugl på Gjesværstappan. Krykkjene har også gått tilbake på Gjesværstappan. Det er ennå ganske tett med fugl i Krykkjesjøen, hvor de ikke er så tilgjengelige for havørna. Ca. 1000 par hekket i 2011. Alke hekker spredt på Storstappen, på Stauren og nordhellingen av Kjerkestappen. Tyvjo som tidligere hekket på flere av øyene er forsvunnet som hekkefugl.

Andre hekkende arter er havhest, storskarv, toppskarv, teist, svartbak og gråmåke. Havhesten hekker på Storstappen og Stauren, men bestanden er under 10 par, og det har ikke blitt gjennomført hekking hvert år de siste årene. Storskarven har lenge hekket på en rygg på nordsiden av Kjerkestappen. Inne i storskarvkolonien har det etablert seg noen par med alke og lomvi, som får beskyttelse fra storskarvene mot

havørn og andre rovdyr. Toppskarven hekker i storsteinet ur spredt på Storstappen. Svartbak og gråmåke finnes på Kjerkestappen og Bukkstappen.

Man kan se flere titalls havørn over øya gjennom hele hekkesesongen. De aller fleste av disse er ungfugler, men også voksne som hekker i næringene rundt bruker fuglefjellet som næringskilde. Ett par er funnet hekkende på øya.

På ettersommeren ankommer havsvalene kysten og starter hekkingen. Ungene flyr ut i november en gang. Havsvalen er registrert hekkende i 1988, og slektningen stormsvale er også observert i reservatet. Siden de hekker så seint, og helst kommer inn når det er mørkt, vet vi lite om disse artene. Men de er verdt å se etter.

Inne i Gjesvær er det verdt å gå seg en tur til Leirpollen som ligger vestover fra veien innenfor tettstedet. Her kan man finne arter som fjellrype, liryne, lappiplerke, dvergsnipe og temmincksnipe. På veg over fra Honningsvåg til Gjesvær, er det verdt å se etter spennende arter som snøugle, jaktfalk, boltit og diverse andre vadere.

Adkomst

For å komme ut til sjøfuglreservatet Gjesværstappan, må man ut i båt, vanligvis fra Gjesvær. Gjesvær nås via europaveg E69 fra Honningsvåg mot Nordkapp ca. 14 km der fylkesveg 156 tar av til Gjesvær, ca. 21 km fra vegkrysset. Reservatet består av Storstappen (282 m.o.h.) med Stauren (165 m.o.h.), Kjerkestappen (166 m.o.h.) og Bukkstappen (92 m.o.h.) samt noen mindre skjær og holmer.

Nærmeste flyplass er Honningsvåg flyplass. Bil kan leies i Honningsvåg, men det går også buss til Gjesvær. Hurtigruta arrangerer turer til Gjesvær ved stopp i Honningsvåg på sommeren.

I den mest hektiske sesongen kan det være lurt å kontakte Birdsafari (+47 416 13 983), Nordkappferie (+4794058675) eller Stappan Sjøprodukter (+4795037722) på forhånd, både i forhold til guiding og overnatting.

Birdsafari har faste turer rundt Storstappen fra 1.mai til 31. august (www.birdsafari.com). Turer med Stappan Sjøprodukter i perioden 14. april til 15. september kan bestilles over nett (www.stappan.no). Nordkappferie har også mulighet for skyss (www.nordkappferie.no). Det er mulig med dagsbesøk på Gjesværstappan med overnatting i Honningsvåg.

Ilandstigning på Storstappen og telting er forbudt ute i reservatet, men det bør være gode muligheter for dette utover mot Leirpollen og Gammelvær innenfor Gjesvær.

Annen informasjon

Gjesværstappan naturreservat ble vernet 28. januar 1983, og omfatter Storstappen med Stauren, Kjerkestappen og Bukkstappen. Formålet med fredningen er å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

Det er ferdselsforbud på Storstappen fra 15. juni til 15. august, men ferdsel på land før og etter dette må også gjøres med varsomhet. Ferdselsforbudet er foreslått utvidet fra 1.mars til 15.august per 2012.

På Kjerkestappen og Bukkstappen er det ikke ferdselsforbud, men man må holde god avstand til storskarvkolonien. Det er både vanskelig å komme i land på Storstappen og å komme seg rundt på denne øya. Vanligste vegen til toppen er ei stor renne på den sørvestlige delen. Framkommeligheten ellers er nokså dårlig på grunn av bratt terreng og gjennomhullete gressbakker. Kjerkestappen er lettere å komme i land på fra sørsiden. Det er relativt enkelt å nå toppen av denne øya, hvor man har utsyn over store deler av Storstappen og havet utenfor. Bukkstappen er en lavere øy med god framkommelighet.

Lunde i tåkehav

Faktaarket er laget av Geir Systad

